

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030

Mrągowo

Spis treści

WSTĘP	3
1. ANALIZA STRATEGICZNA	4
1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej i przestrzennej.....	4
1.2. Analiza SWOT.....	8
2. ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY MIASTO MRĄGOWO	10
2.1. Misja i wizja rozwoju Gminy Miasto Mrągowo.....	10
2.2. Cele rozwoju Gminy Miasto Mrągowo	11
3. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU GMINY MIASTO MRĄGOWO	21
3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Miasto Mrągowo	21
3.2. Obszary strategicznej interwencji Gminy Miasto Mrągowo	22
3.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Miasto Mrągowo	32
3.4. Ustalania i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej.....	33
4. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNymi STRATEGIAMI	36
4.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku	36
4.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	37
4.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	38
4.4. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich.....	39
5. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	41
5.1. Zarządzanie Strategią.....	41
5.1.1. Ramy realizacyjno-organizacyjne.....	41
5.1.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	43
5.1.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii.....	45
5.2. Ramy finansowe i źródła finansowania	47
Wykaz tabel, rysunków	48

WSTĘP

1. ANALIZA STRATEGICZNA

1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej i przestrzennej

Wnioski zostały przygotowane na podstawie opracowanej *Diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy Miasto Mrągowo* oraz badań prowadzonych wśród mieszkańców i wywiadów pogłębionych wśród Grupy Fokusowej. Analiza i wnioski strategiczne zostały dokonane z podziałem na cztery strefy: przestrzenną, środowiskową, społeczną i gospodarczą. Uzupełnieniem zaprezentowanych wniosków z diagnozy jest analiza SWOT, która została przedstawiona na końcu rozdziału.

SFERA PRZESTRZENNA

Mrągowo położone jest w środkowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i zajmuje powierzchnię 14,81 km². Miasto leży w Obszarze Funkcjonalnym Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, wskazanym w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego*. Wszystkie tereny w Mieście są objęte planami miejscowymi.

Dostępność drogowa Mrągowo z perspektywy atrakcyjności inwestycyjnej jest na niskim poziomie, natomiast dostępność drogowa na poziomie regionalnym jest stosunkowo dobra, ponieważ Mrągowo znajduje się na skrzyżowaniu dwóch ważnych dróg – S16 i 59.

W ostatnich latach zauważalny jest problem ze zbiorową komunikacją międzymiastową, nawet z większymi ośrodkami miejskimi (np. Olsztynem). Brak kolei i połączeń z innymi miejscowościami powoduje wykluczenie komunikacyjne mieszkańców.

Jedną z przyczyn niskiego rozwoju budownictwa w Mrągowie jest przenoszenie się ludności miejskiej poza miasto na sąsiadujące z nią obszary wsi. Jest to zjawisko, które można zaobserwować w całej Polsce i jest związane przede wszystkim z chęcią zmiany stylu życia, zamieszkania wśród większych walorów przyrodniczych.

Stan wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w Mrągowie kształtuje się na bardzo dobrym poziomie. Miasto posiada pełną infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, blisko 100% mieszkańców ma możliwość poboru wody z sieci wodociągowej i odprowadzania ścieków do miejskiej sieci kanalizacyjnej.

Tabela 1. Podsumowanie sfery przestrzennej

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo bliska odległość do miasta wojewódzkiego i większych ośrodków miejskich oraz poprawiająca się infrastruktura drogowa i okołodrogowa. • Wykluczenie komunikacyjne Miasta – znacznie ograniczone połączenia międzymiastowe komunikacją zbiorową. • Wysoki poziom dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej (sieci wodociągowej i kanalizacyjnej). 	<ul style="list-style-type: none"> • Istotne znaczenie w kreowaniu rozwoju przestrzennego odgrywają jeziora i kompleksy leśne, które dają możliwość kształtowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej. • Sytuacja dostępności komunikacyjnej Miasta ulegnie wyraźnej poprawie po wybudowaniu S16 wraz z obwodnicą Mrągowo. • Strategicznym wyzwaniem będzie zintegrowanie komunikacji transportowej poprawiający rozwój gospodarczy i społeczny Miasta.

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Dość niski poziom budownictwa mieszkaniowego. • Unikalny potencjał turystyczny (jeziora i tereny rekreacyjne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące potrzeby mieszkaniowe; potrzeba kształtowania/ewaluacji MPZP pod kątem możliwości tworzenia terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Źródło: opracowanie własne

SFERA ŚRODOWISKOWA

Zaletą położenia Mrągowo jest usytuowanie wśród 9 jezior graniczących z Miastem lub znajdujących się w jej granicach, co zwiększa potencjał turystyczny, w tym turystyki aktywnej. Ponadto na terenie Miasta znajdują się Obszar chronionego krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich oraz dwa pomniki przyrody.

Realizacja zadań związanych z ochroną środowiska jest zgodna z politykami programów przyjętych przez Gminę Miasto Mrągowo, do których można zaliczyć działania związane z gospodarką niskoemisyjną, edukacją proekologiczną oraz współpracę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie promując i udzielając konsultacji mieszkańcom na temat programu „Czyste powietrze”.

Tabela 2. Podsumowanie sfery środowiskowej

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Skupienie dużych, naturalnych zbiorników wodnych. • Umiarkowane zagrożenie suszą. • Brak zagrożenia powodziowego. • Realizacja działań prośrodowiskowych. • Duży areał terenów zielonych w granicach miasta - 77,48 ha, głównie to obszar lasu miejskiego 72,48 ha. • Potencjał miasta uzdrowiskowego. • Uniezależnienie się Miasta od innych dostawców energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Warunki środowiska naturalnego stanowią istotny zasób Miasta i tworzą potencjał dla rozwoju turystyki przyrodniczej i aktywnej (pieszej, rowerowej, sportów wodnych) w oparciu o zrównoważony rozwój i zabezpieczenie jezior przed degradacją. • Duża powierzchnia leśna kształtuje odporność na niekorzystne zjawiska zmian klimatycznych. • Prowadzone inwestycje miejskie uwzględniają tworzenie nowych nasadzeń, przy czym odtworzenie zieleni wymaga czasu. • Gmina Miasto Mrągowo realizuje szereg działań prośrodowiskowych, niemniej jednak są sektory narażone na negatywne skutki zmian klimatu (zdrowie publiczne, transport, energetyka, gospodarka wodna, infrastruktura budowlana, różnorodność biologiczna¹). • Działania, które powinny być wdrażane w kontekście przewidywanych zmian klimatu

¹ Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasto Mrągowo

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
	<p>wskazuje <i>Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasta Mrągowo</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradycje miasta uzdrowiskowego, potrzeba udokumentowania leczniczych zasobów naturalnych,

Źródło: opracowanie własne

SFERA SPOŁECZNA

Liczba ludności zamieszkująca Miasto Mrągowo wyniosła na koniec 2022 r. 20 808 osób (BDL, GUS) i spadła o ok. 5% w porównaniu z 2017 r. Zauważalne są negatywne trendy demograficzne, które również można zaobserwować w większości gmin w Polsce – starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji.

Mieszkańcy Mrągowo mają zapewnione podstawowe usługi publiczne i społeczne na dobrym poziomie. Występują braki w niektórych obszarach społecznych np. niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do 3 lat i w przedszkolach, ale Miasto szuka efektywnych rozwiązań (przenoszenie „zerówek” do obiektów szkół podstawowych).

Potencjał turystyczny Mrągowo jest wysoki za sprawą organizowanych od lat festiwali o zasięgu ogólnopolskim, które są promowane w mediach społecznościowych i publicznych. Budowana jest również marka Festiwalowe Mrągowo, która zawiera najbardziej zróżnicowaną ofertę kulturalną na Mazurach.

Tabela 3. Podsumowanie sfery społecznej

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Proces suburbanizacji². • Ujemny przyrost naturalny. • Starzejące się społeczeństwo. • Bogata oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna. • Cykliczne wydarzenia kulturowe i sportowe, które stanowią rozpoznawalną markę. • Potencjał turystyczny. • Malejący trend beneficjentów pomocy społecznej. • Brak żłobka publicznego. • Ograniczona liczba miejsc w publicznych placówkach przedszkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prognozy GUS dotyczące liczby ludności Mrągowo są niekorzystne, spadek liczby mieszkańców przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa - przewiduje się, że w 2030 roku 29,1% ludności miasta będzie w wieku poprodukcyjnym. Trendy społeczne wynikają z globalnych uwarunkowań demograficznych. Potrzeba tworzenia rozwiązań wzmacniających politykę senioralną. • Duży spadek liczby świadczeń pomocy społecznej, których przyczyną było ubóstwo i bezrobocie. Poprawa wynika częściowo z poprawy sytuacji na rynku pracy.

² Proces decentralizacji terenów miejskich polegający na przemieszczaniu się ludności i podmiotów gospodarczych z obszarów miejskich do otaczających je stref podmiejskich. Suburbanizacja jest jedną z faz zjawiska urbanizacji, która charakteryzuje się znacznym wzrostem liczby ludności na terenach podmiejskich, Internet <https://mfiles.pl/pl/index.php/Suburbanizacja> (dostęp 05.06.2023 r.)

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał kapitału społecznego (aktywność obywatelska, organizacji pozarządowych). • Stan techniczny infrastruktury oświatowej jest zróżnicowany, rosnące potrzeby modernizacji obiektów. • Mrągowo jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych polskich miast o charakterze turystycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Część obiektów oświatowych jest w złym stanie technicznym i wymaga modernizacji. Należy dążyć do poprawy stanu infrastruktury oświatowej, dostosowując do lokalnych potrzeb (m.in. utworzenie żłobka publicznego i stworzenie nowych miejsc w placówkach przedszkolnych). Rosnące potrzeby modernizacji wynikają również z potrzeby tworzenia przestrzeni do różnorodnych zajęć, terapii – liczba opinii z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz orzeczeń o niepełnosprawności systematycznie rośnie. • Zmiany demograficzne w strukturze ludności (zmniejszająca się liczba ludności w wieku produkcyjnym) wymuszają działania w celu zapewnienia dostępności kadr na rynku pracy. • Podejmowane są liczne inicjatywy angażujące mieszkańców w proces decyzyjny oraz kształtujące poczucie tożsamości lokalnej.

Źródło: opracowanie własne

SFERA GOSPODARCZA

Miasto Mrągowo charakteryzuje się wysoką przedsiębiorczością mieszkańców, w tym również poziomem innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw.

Stopa bezrobocia w Mrągowie liczona wskaźnikiem *udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym* wynosi 4,5% i systematycznie spada - mniej o 1,3 pp. w porównaniu z 2017 r.

Atrakcyjność inwestycyjna Miasta jest wysoka, ponieważ przedsiębiorcy mogą liczyć na wsparcie finansowe i niefinansowe w postaci doradztwa w ramach Mazurskiego Systemu Obsługi Inwestora i Eksportera, znajdującego się w strukturach Urzędu Miejskiego w Mrągowie. Ponadto lokalni przedsiębiorcy mogą mieć wpływ na rozwój gospodarczy Miasta, gdyż powołano ciało doradcze przy Burmistrzu, Radę Biznesu.

Tabela 4. Podsumowanie sfery gospodarczej

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców. • Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych. • Spadek liczby osób bezrobotnych. • Ograniczona komunikacja publiczna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stopień rozwoju lokalnej przedsiębiorczości jest na wysokim, zbliżonym do krajowego poziomie. • Rozwój konkurencyjnej gospodarki Mrągowo opiera się na rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw.

Problemy i potencjał rozwoju	Wnioski strategiczne
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla inwestorów – Mazurski System Obsługi Inwestora i Eksportera. • Rada Biznesu przy Burmistrzu - ciało doradcze i opiniotwórcze w sprawach związanych z rozwojem gospodarczym. • Mrągowo leżące w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich jest objęte szeregiem działań strategicznych obejmujących ponadgminne rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej drogowej Miasta można założyć, że wzrośnie konkurencyjność gospodarki i nastąpi rozwój działalności związanych z transportem, spedycją i logistyką. • Ograniczone możliwości pozyskania pracowników z sąsiednich miejscowości związane z brakiem dojazdu. • Duże znaczenie sektora turystycznego w Mieście potwierdzone jest wskaźnikami atrakcyjności turystycznej na tle kraju i województwa warmińsko-mazurskiego. • Przyszłość rozwoju Mrągowo nadal opierać się będzie w dużym stopniu na funkcji turystycznej, w tym związanej z proponowaną ofertą marki Festiwalowe Mrągowo. • Przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Mrągowo zapewniają miejsca pracy nie tylko dla mieszkańców samego Miasta, ale również tworzą regionalny rynek pracy. • Współpraca w zakresie rozwoju Krainy Wielkich Jezior Mazurskich podnosi atrakcyjność gospodarczą Miasta. Potrzeba tworzenia dobrych warunków prowadzenia działalności, aby tę szansę wykorzystać.

Źródło: opracowanie własne

1.2. Analiza SWOT

Przedstawienie wniosków z analizy społeczno-gospodarczej i przestrzennej Mrągowo pozwoliły na skonstruowanie listy słabości/problemów i mocnych stron/potencjałów oraz zagrożeń i szans rozwojowych Miasta.

Tabela 5. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Obszary atrakcyjne turystycznie. • Rosnąca świadomość ekologiczna Gminy Miasto Mrągowo – realizacja działań prośrodowiskowych. • Potencjał turystyczny. • Budowa marki Festiwalowe Mrągowo. • Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego. • Aktywność społeczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykluczenie komunikacyjne - znacznie ograniczone połączenia międzymiastowe komunikacją zbiorową. • Niezadowalający stan techniczny dróg. • Proces suburbanizacji. • Wysokie ceny i mała dostępność nieruchomości dla mieszkańców. • Brak żłobka publicznego.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowa duża przedsiębiorczość mieszkańców. • Relatywnie dobrze rozwinięte usługi publiczne i społeczne. • Uniezależnienie się Miasta od innych dostawców energii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona liczba miejsc w publicznych placówkach przedszkolnych. • Zły stan infrastruktury oświatowej. • Niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych. • Wzrastająca liczba orzeczeń o niepełnosprawnościach i orzeczeniach z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. • Niesatysfakcjonująca liczba urządzonych terenów zielonych/ rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców. • Niezadawalająca dostępność i jakość usług zdrowotnych. • Brak mobilnych punktów Informacji Turystycznej. • Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie wiedzy społeczności w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych. • Trendy związane z zainteresowaniem eko życiem, slow life, slow food. • Rozwój nowych sektorów gospodarczych. • Poprawa konkurencyjności i dostępności komunikacyjnej poprzez budowę drogi S16. • Dostępność środków zewnętrznych na realizację inwestycji. • Rosnąca popularność wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz innych rozwiązań prośrodowiskowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruch turystyczny zagrożeniem dla środowiska naturalnego. • Pogłębiające się procesy demograficzne: depopulacja i postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Słaby system pomocy psychiatrycznej. • Problemy z zapewnieniem dostępności kadr na rynku pracy. • Emigracja zarobkowa. • Ograniczenia w wykorzystaniu funduszy UE w latach 2021-2027. • Ograniczone możliwości rozwoju Miasta przez niekorzystne, zmieniające się przepisy prawa. • Zmiany klimatyczne.

Źródło: opracowanie własne

2. ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY MIASTO MRĄGOWO

2.1. Misja i wizja rozwoju Gminy Miasto Mrągowo

Misją gminy jako podstawowej jednostki samorządu terytorialnego jest odpowiadanie za wszystkie sprawy o zasięgu lokalnym, które – zgodnie z założeniami ustawy o samorządzie gminnym – mogą się przysłużyć „zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty” (...) Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 16 ust. 1 Konstytucji RP mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.³ Misją Gminy Miasto Mrągowo jest:

Tworzenie dobrej jakości życia mieszkańców poprzez rozwój dostępność usług społecznych i publicznych, zrównoważaną turystykę, wspieranie rozwoju rynku pracy i gospodarkę niskoemisyjną

Wizja JST rozumiana jako docelowy obraz danej jednostki w przyszłości. Jest to marzenie o lepszej przyszłości, stan pożądaný i oczekiwany, do spełnienia którego będą dążyć wdrażający strategię. Wyzwaniem dla zarządzających rozwojem będzie skupienie wokół wizji różnych grup interesariuszy.⁴ Niniejszy dokument ukazuje Miasto Mrągowo w perspektywie do roku 2030, zmienioną poprzez realizację przyjętych celów i kierunków działań.

Rysunek 1. Wizja Gminy Miasto Mrągowo w 2030 roku

³ Samorząd terytorialny w pigułce. System samorządu w Polsce

⁴ 2BA doradztwo strategiczne – Agnieszka Nowak – Leszek Nowak, Zarządzanie strategiczne rozwojem gospodarczym

2.2. Cele rozwoju Gminy Miasto Mrągowo

W Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 zostały wskazane trzy cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi i kierunkami działań, które są uzupełnieniem wizji oraz misji.

Rysunek 2. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarcza Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

W celu strategicznym **Aktywni mieszkańcy** koncentrują się działania ukierunkowane na sferę społeczną. Zostaną stworzone warunki do podnoszenia aktywności mrągowian w różnych obszarach m.in. edukacji, kultury, sportu, wypoczynku i rekreacji. Mrągowo będzie o wysokim poziomie usług publicznych i społecznych, które kształtują jakość życia mieszkańców. Zwiększy się aktywność społeczna i zawodowa mrągowian poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej Miasta. Ponadto władze lokalni będą budowali wizerunek miasta otwartego, ukierunkowanego na potrzeby mieszkańca poprzez prowadzenie dialogu.

W wyniku realizacji celu strategicznego **Nowoczesna gospodarka** powstaną dobre warunki i klimat do rozwoju przedsiębiorczości w Mieście, w tym rozwój funkcji turystycznej Mrągowo, jak również powstanie szansa na dywersyfikację struktury gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego.

Cel strategiczny **Czyste środowisko** wynika przede wszystkim ze zmieniającego się klimatu i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Mrągowo z uwzględnieniem odpowiedzialnej gospodarki zasobami oraz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Między celami strategicznymi występuje komplementarność i synergia, które pozwolą na lepsze wdrożenie Strategii, tj. w większym zakresie i osiągnięcie założonych efektów w krótszym czasie.

CEL STRATEGICZNY I: AKTYWNI MIESZKAŃCY

W celu strategicznym *Aktywni mieszkańcy* koncentrują się działania mające na celu wzrost jakości usług społecznych oraz aktywności mieszkańców, które będą skutkować poprawą jakości życia mrągowian.

Podejmowane będą kompleksowe **przedsięwzięcia wspierające rodziny z dziećmi** poprzez **zapewnienie opieki instytucjonalnej nad małymi dziećmi (do lat 3)**, umożliwiając aktywizację zawodową rodziców i opiekunów. Ponadto zakłada się **zwiększenie liczby miejsc wychowania**

przedszkolnego i podniesienie **jakości edukacji przedszkolnej oraz szkolnej** poprzez inwestycję w infrastrukturę (np. utworzenie zespołu szkolno-przedszkolnego, rozbudowę, przebudowę lub budowę świetlicy szkolnej pod kątem zwiększenia liczby miejsc z powodu przyjęcia dodatkowych oddziałów dla dzieci tzw. zerówkowych) wraz z wyposażeniem oraz proponowane będą programy i zajęcia szkolne i pozaszkolne, kształtujące umiejętności poznawcze dzieci i młodzieży, umożliwiające rozwój indywidualnych zdolności. Ważnym czynnikiem wpływającym na jakość nauczania i wyniki uczniów są kwalifikacje nauczycieli, dlatego też Miasto będzie dążyć do stałego **doskonalenia kadry pedagogicznej w zakresie kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych** (w tym postaw przedsiębiorczych, kreatywności, innowacyjności, umiejętności uniwersalnych np. rozwiązywania problemów, krytycznego myślenia, zdolności do współpracy, uczenia się, aktywnego uczestnictwa w kulturze i życiu obywatelskim), które zapewnią lepsze dopasowanie do wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy. Ponadto wyzwaniem Miasta Mrągowo, oczekiwanym przez mieszkańców i wzmacniającym ich kwalifikacje zawodowe, będzie **podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi** w celu utworzenia oddziału zamiejscowego z kierunkami kształtującymi lokalną gospodarkę.

Negatywnym zjawiskiem demograficznym występującym w Mrągowie, jak i w całej Polsce, jest wzrost odsetka osób starszych w społeczeństwie. Polska jest jednym z najszybciej starzejącym się krajem Unii Europejskiej. Zmiany demograficzne wymagają realizowania przez samorzady polityki senioralnej zapobiegającej wykluczeniu społecznemu osób starszych i mają istotny wpływ na rozwój usług medycznych, w tym usługi pielęgnacyjne, rehabilitacyjne i opiekuńcze. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa będzie wymagał również rozwoju pozostałych usług społecznych, w tym kulturalnych i integracyjnych, prowadzących do zwiększenia aktywności seniorów. Dlatego też Gmina Miasto Mrągowo będzie realizowała przedsięwzięcia w ramach tzw. **srebrnej gospodarki** m.in. poprzez rozbudowanie systemu teleopieki oraz rozwój innych usług dla osób starszych, w tym wdrażanie działań służących stymulowaniu aktywności społecznej seniorów.

Ważne dla przyszłego rozwoju lokalnego jest **zwiększenie aktywności osób młodych** poprzez stworzenie im odpowiednich warunków oraz współpracy liderów społecznych na rzecz kształtowania oferty skierowanej do młodzieży. Planuje się wprowadzenie do kalendarza imprez, organizowanych, pod patronatem burmistrza, przez Mrągowskie Centrum Kultury, cyklicznych przeglądów młodych talentów. Dodatkowo zwiększy się zainteresowanie i zaangażowanie młodych ludzi sprawami publicznymi na poziomie lokalnym poprzez ustanowienie Młodzieżowej Rady Miejskiej. Pozwala to na dialog między młodzieżą a przedstawicielami Rady Miejskiej, burmistrzem oraz urzędnikami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności podejmowanych rozwiązań. Ponadto zostanie wzmocnione aktywizowanie młodzieży w celu działań na rzecz środowiska lokalnego poprzez rozwój wolontariatu.

Jednym z czynników wpływających na jakość życia jest stan zdrowia i dostęp do usług z zakresu opieki zdrowotnej. Głównymi problemami, które można zaobserwować w polskim społeczeństwie są niska świadomość zdrowotna oraz wykrywalność chorób dopiero w zaawansowanych stadiach rozwojowych. Dlatego też, ważnym działaniem Miasta będzie **podniesienie wiedzy mieszkańców w zakresie chorobotwórczych czynników ryzyka i zdrowego stylu życia**.

Zgodnie z *MŁODYMI GŁOWAMI. Otwarcie o zdrowiu psychicznym. Raport z badania dotyczącego zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi w Polsce* w ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży, który znacznie przekracza ilościowy przyrost osób chorujących na depresję (...) Aktualny system edukacji w Polsce nie wspiera wystarczająco mocno kluczowych kompetencji, ważnych dla rozwoju motywacji, sprawczości i właściwej samooceny dzieci i młodzieży (...) **W zakresie profilaktyki zachowań**

związanych z kryzysem psychicznym i kryzysem suicydalnym w Polsce należy podejmować działania skierowane do różnych grup (rodziców, nauczycieli, grup lokalnych, dzieci i młodzieży), we współpracy z różnymi środowiskami (szkolnym, lokalnym, cyfrowym) i instytucjami, które mają na celu zapobieganie wzrostowi zachowań samobójczych. Ważne, aby działania te były działaniami długofalowymi, nastawionymi zarówno na zmniejszanie skutków obecnego kryzysu w obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, jak i profilaktyki w tym zakresie⁵.

Jednym z czynników, który odgrywa bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu społeczności lokalnych jest **infrastruktura społeczna i przestrzeń infrastruktury publicznej**. Uważa się, że wspomniana infrastruktura jest niezbędna przede wszystkim do bezpośredniego zaspokajania potrzeb społeczeństwa i umożliwiających właściwe warunki życia mieszkańców. Szczególnie ważną rolę w procesie tworzenia efektów infrastruktury społecznej ma do odegrania administracja wszystkich szczebli samorządu terytorialnego. Efektami tymi powinny być przede wszystkim⁶:

- wzrost poziomu życia mieszkańców,
- podniesienie atrakcyjności danego obszaru,
- podniesienie konkurencyjności danego terenu,
- zwiększenie możliwości inwestycyjnych podmiotów gospodarczych,
- wyrównanie szans rozwojowych pomiędzy regionami oraz wewnątrz regionów.

Przykładem działań związanej z rozwojem infrastruktury społecznej będzie utworzenie na terenie Mrągowo jednej z form pomocy dla osób bezdomnych i potrzebujących schronienia: noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni lub dodatkowych pomieszczeń tymczasowych. Ponadto podejmowane będą działania związane z poprawą estetyczną przestrzeni publicznej poprzez ukazanie walorów architektonicznych zabytkowych komunalnych budynków mieszkalnych i użytkowych.

Komplementarnym działaniem do obecnej i stworzonej infrastruktury społecznej będzie **atrakcyjna oferta kulturalna i sportowa**. Kulturalny wizerunek miasta buduje się poprzez ofertę spędzenia wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Ważne jest, aby zawierała ona paletę atrakcji kulturalnych, począwszy od festiwali, zarówno okazjonalnych, jak i corocznych, poprzez ciekawą ofertę lokalnych instytucji kultury, na życiu nocnym kończąc⁷. Ponadto Gmina Miasto Mrągowo będzie tworzyła ofertę dla rozwoju sportu oraz promocję aktywności fizycznej na każdym etapie życia. Przykładowymi działaniami będą: przebudowa Stadionu Miejskiego, remonty sal sportowych wraz z zapleczem, przebudowa Hali Widowiskowo-Sportowej, budowa/przebudowa kompleksu boisk sportowych wraz z wyposażeniem. Efektami realizowanych przedsięwzięć będzie poszerzona oferta kulturalno-edukacyjno-sportowa, podwyższona jakość i dostępność, zwiększona integracja i wzmocniona tożsamość kulturowa, nabyte umiejętności i kompetencje sprzyjające rozwojowi kreatywnych postaw wśród mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności Miasta pod względem osadniczym, turystycznym i inwestycyjnym.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Po przeanalizowaniu problemów społecznych

⁵ Dębski M., Flis J. MŁODE GŁOWY. Otwarcie o zdrowiu psychicznym. Raport z badania dotyczącego zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi w Polsce, Fundacja UNAWEZA, Warszawa 2023

⁶ Dolata M., infrastruktura społeczna jako czynnik zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

⁷ Internet, https://samorząd.infor.pl/temat_dnia/387191,Wydarzenia-kulturalne-moga-byc-wazna-galezia-gospodarki.html (dostęp 29.06.2023 r.)

występujących w Mrągowie i otrzymywanych efektów z realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasta Mrągowo na lata 2021-2024*, rekomenduje się kontynuację wskazanych w dokumencie kierunków interwencji. Ponadto w obszarze społecznym przewiduje się wsparcie mieszkańców poprzez budowę lokali mieszkalnych np. komunalnych lub z prawem dojeżdżania do własności dla osób nie mających możliwości zdobycia kredytu hipotecznego.

Dostępność komunikacyjna jest jednym z kluczowych elementów kształtujących atrakcyjność Miasta i odnosi się zarówno do sfery społecznej i gospodarczej, która bezpośrednio wpływa na jakość życia człowieka. Gmina Miasto Mrągowo będzie kontynuowała **przedsięwzięcia związane z poprawą infrastruktury drogowej w Mieście** oraz **budową nowych ścieżek pieszo-rowerowych**, zachęcając mieszkańców i turystów do aktywnego wypoczynku. Ponadto celem również będzie **poprawiająca się dostępność transportowa**, która zniweluje wykluczenie komunikacyjne mieszkańców Mrągowo.

Rozwój lokalny będzie możliwy również poprzez **rozwój wszelkich form współpracy** na różnych poziomach instytucjonalnych. Zakłada się wzrost aktywności społecznej poprzez wzmacnianie partnerstwa władz lokalnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw i społeczności lokalnych oraz rozpowszechnianie idei współpracy. Miasto będzie dążyło do upowszechnienia partycypacji społecznych, których zadaniem będzie usprawnienie komunikacji odnośnie wspierania rozwoju Mrągowo. Ponadto Urząd Miejski w Mrągowie będzie dostępny i przyjazny interesantom poprzez wprowadzenie e-usługi/e-administracji, które z założenia mają usprawnić działalność samorządu, z kolei mieszkańcy mogą sprawnie i szybko załatwić sprawy urzędowe przez internet bez wychodzenia z domu. Przykładowymi działaniami realizowanymi w ramach powyższego kierunku będzie również: usystematyzowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz aktywizacja organizacji w wykorzystaniu środków pozabudżetowych Miasta czyli m.in. powołanie pełnomocnika ds. NGO/Baza NGO/Mapa udzielonych przez miasto dotacji/pożyczki dla NGO/organizację szkoleń skierowanych do organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków/realizację wspólnych projektów partnerskich, wsparcie merytoryczne samorządu.

Cel operacyjny I.1: Edukacja

Kierunki działań:

- zwiększenie dostępu do opieki żłobkowej i przedszkolnej;
- podwyższenie standardów obiektów oświatowych wraz z nowoczesnym wyposażeniem;
- podnoszenie jakości edukacji podstawowej poprzez ciekawą ofertę zajęć pozalekcyjnych i rozwój kadry nauczycielskiej;
- wspieranie działań rozwijających kompetencje kluczowe wśród mieszkańców;
- współpraca z uczelniami wyższymi.

Cel operacyjny I.2: Polityka senioralna

Kierunki działań:

- zapewnienie całodobowej opieki senioralnej;
- rozwój infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywności seniorów;
- rozwój oferty kulturalnej dla seniorów;
- działania zapobiegające wykluczeniu społecznym osób starszych;
- kształtowanie polityki senioralnej we współpracy z lokalnymi środowiskami wspierającymi osoby starsze.

Cel operacyjny I.3: Polityka młodzieżowa

Kierunki działań:

- wspieranie aktywności młodzieży;
- upowszechnienie partycypacji młodzieży w kreowaniu działań na rzecz młodzieży;
- kształtowanie polityki młodzieżowej we współpracy z instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami i klubami tworzącymi ofertę skierowaną do młodzieży;
- utworzenie Młodzieżowej Rady Miejskiej;
- rozwój wolontariatu młodzieży.

Cel operacyjny I.4: Zdrowie

Kierunki działań:

- nowoczesna publiczna i niepubliczna opieka zdrowotna;
- zwiększenie dostępu do usług opieki zdrowotnej, w tym realizacja profilaktycznych programów zdrowotnych;
- ochrona zdrowia psychicznego mieszkańców, w tym realizacja profilaktycznych programów zdrowotnych;
- poprawa infrastruktury społecznej wraz z dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- promocja zdrowego stylu życia.

Cel operacyjny I.5: Infrastruktura publiczna, kulturalna, rekreacyjna i sportowa

Kierunki działań:

- zwiększenie efektywności przestrzeni publicznej na cele społeczne i gospodarcze;
- poprawa infrastruktury kulturalnej wraz z wyposażeniem;
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej;
- stworzenie infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych;
- dostępność infrastruktury publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez system monitoringu.

Cel operacyjny I.6: Oferta kulturalna i sportowa

Kierunki działań:

- zróżnicowana oferta kulturalna dla różnych grup wiekowych;
- rozwój miejskiej oferty imprez i zajęć plenerowych (rozwój wydarzeń w ramach marki Festiwalowe Mrągowo, rozwój Pikniku Country);
- rozwój zajęć sportowych;
- rozwój oferty rekreacyjno-sportowej.

Cel operacyjny I.7: Pomoc społeczna

Kierunki działań:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup zagrożonych marginalizacją;
- rozwój systemu wsparcia rodziny i budowania więzi społecznych wśród mieszkańców;

- budowa lokali mieszkalnych np. komunalnych lub z prawem dojścia do własności dla osób nie mających możliwości zdobycia kredytu hipotecznego.

Cel operacyjny I.8: Dostępność komunikacyjna

Kierunki działań:

- rozwój infrastruktury drogowej;
- rozwój ścieżek pieszo-rowerowych;
- likwidacja barier komunikacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami.
- rozwój połączeń transportu zbiorowego miejskiego;
- poprawa skomunikowania międzymiastowego;
- poprawa infrastruktury dla obsługi podróżnych, w tym stworzenie poczekalni.

Cel operacyjny I.9: Współpraca

Kierunki działań:

- zwiększenie aktywności społecznej, w tym w oparciu o liderów lokalnych;
- wspieranie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego;
- upowszechnienie partycypacji społecznych w procesach rozwoju Miasta;
- kształtowanie polityki Miasta na rzecz aktywności mieszkańców i rozwoju Mrągowo we współpracy z liderami lokalnymi;
- tworzenie miejsc aktywności społecznej;
- współpraca w ramach poczwórnej helisy;
- współpraca samorządów w zakresie wspólnych usług edukacyjnych;
- dostępny i przyjazny urząd, w tym rozwój e-usług.

CEL STRATEGICZNY II: NOWOCZESNA GOSPODARKA

Cel związany jest z **rozwojem przedsiębiorczości poprzez inwestycje bezpośrednie oraz tworzenie przyjaznego klimatu biznesu**. Efektem realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych jest udostępnienie przedsiębiorcom **terenów pod inwestycje oraz odpowiedniej infrastruktury technicznej**. Dostępność samej infrastruktury jest jednak niewystarczająca. Rozwój lokalny wymagać będzie **wysokiej jakości kapitału ludzkiego**. Trendy pojawiające się na rynkach światowych, które obecne są także na polskim rynku pracy wpływają na wymuszoną zmianę kwalifikacji, umiejętności i kompetencji kadry. Na wszystkich poziomach kształcenia zwiększy się jakość nauczania mieszkańców, dostosowując do potrzeb rynku pracy.

Mrągowo postrzegane jest jako ośrodek turystyczny, dlatego też władze lokalne wraz z partnerami (przedsiębiorcami i mieszkańcami) będą dążyć do podniesienia konkurencyjności Miasta poprzez kształtowanie przestrzeni turystycznej, w tym rozwój infrastruktury turystycznej i miejsc wypoczynku oraz rekreacji, podwyższając jakość oferty turystycznej. **Wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz oferty kulturowo-sportowej dla rozwoju turystyki**, stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy Mrągowo jest szansą na budowę oferty całorocznej. W ramach tego kierunku planuje się również zagospodarowanie terenów wokół lub w okolicach jezior znajdujących się w granicach lub na obrzeżach Miasta.

Dodatkowym impulsem rozwojowym Miasta jest budowa przyszłej drogi ekspresowej S16, która zwiększy atrakcyjność inwestycyjną pod kątem nowych inwestycji, szybkość przepływu towarów oraz mobilność mieszkańców. Budowa drogi ekspresowej może stymulować rozwój nie tylko sektora usług turystycznych, ale również **rozwój nowych branż gospodarczych związanych np. z transportem, spedycją i logistyką.**

Kluczowe do rozwoju lokalnego jest **prowadzenie aktywnej promocji gospodarczej, w tym promocji oferty turystycznej**, poprzez wykorzystywanie odpowiednich narzędzi marketingowych. O skutecznym informowaniu, np. o walorach danej gminy, można mówić wtedy, gdy przekłada się to na poprawę wizerunku gminy, co z kolei przynosi nowe inwestycje i miejsca pracy, zwiększa wpływy podatkowe, daje wzrost liczby turystów czy mieszkańców⁸. W ramach powyższego kierunku będą realizowane m.in. następujące przedsięwzięcia: przygotowanie i realizacja Wieloletniego planu rozwoju Pikniki Country i marki Festiwalowego Mrągowo, promocja Mazurskiego Szlaku Kulturowego – legendy o łapie Niedźwiedzia.

Działania samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia przedsiębiorczości mają na celu pobudzanie zachowań przedsiębiorczych wśród społeczności lokalnych oraz stymulowanie wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw na rynku lokalnym, co przyczynia się do powstawania pozytywnych efektów w gospodarce lokalnej⁹:

- wzrost dochodów gmin z tytułu podatków na skutek wzrostu dynamiki powstawania nowych przedsiębiorstw i korzystnych warunków rozwoju dla firm istniejących,
- ograniczenie wzrostu bezrobocia m.in. poprzez zachęty inwestycyjne dla przedsiębiorstw utrzymujących zatrudnienie na niezmiennym poziomie,
- tworzenie nowych miejsc pracy – w wyniku korzystnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej firmy zwiększają zatrudnienie,
- przyciąganie nowych inwestorów – na skutek podejmowanych inicjatyw władz samorządowych w zakresie poprawy atrakcyjności danego regionu i poprawnie prowadzonej polityki inwestycyjnej,
- umacnianie lokalnej gospodarki poprzez tworzenie sieci powiązań kooperacyjnych, podstawę funkcjonowania tych sieci stanowią istniejące jednostki gospodarcze wraz z firmami należącymi do inwestorów zewnętrznych,
- wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego – tworząc nowe miejsca pracy, podmioty gospodarcze dopasowują je do kwalifikacji społeczności lokalnej,
- podnoszenie poziomu zaawansowania infrastrukturalnego obszaru – władze lokalne inwestują w działania związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej, poprawiając poziom konkurencyjności oraz warunki życia i funkcjonowania na swoim terenie,
- aktywizacja społeczności lokalnej poprzez stworzenie przyjaznego klimatu dla rozwoju inicjatyw przedsiębiorczych, w tym uruchomienia i prowadzenia biznes.

Cel operacyjny II.1: Infrastruktura i oferta turystyczna

Kierunki działań:

- rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;

⁸ Internet, <https://kancelarierp.pl/wydawanie-pieniedzy-na-promocje-powinno-byc-efektywne/> (dostęp 30.06.2023 r.)

⁹ Lisowska R., Rozwój przedsiębiorczości w regionach szansą na aktywizację społeczności lokalnej, *Ekonomiczne Problemy Usług* nr 81, 104-112, 2011

- poprawa estetyki przestrzeni publicznej;
- budowa oferty całorocznej;
- promocja oferty turystycznej;
- poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez rekultywację jezior.

Cel operacyjny II.2: Oferta inwestycyjna

Kierunki działań:

- tworzenie nowych stref gospodarczych wraz z niezbędną infrastrukturą;
- prowadzenie aktywnej promocji gospodarczej;
- dywersyfikacja struktury gospodarki;
- rozwój branż wpisujących się w inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego;
- promocja Mrągowo, jako miejsca wykonywania pracy zdalnej;
- poprawa infrastruktury teleinformatycznej umożliwiającej szybki dostęp do internetu.

Cel operacyjny II.3: Promocja i wzmocnienie marki Miasta Mrągowo

Kierunki działań:

- kształtowanie marki Festiwalowe Mrągowo;
- budowanie partnerstw;
- promocja marki Miasta z wykorzystaniem organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- budowanie wizerunku Mrągowo, jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Cel operacyjny II.4: Edukacja kształtująca pod kątem potrzeb rynku pracy

Kierunki działań:

- stworzenie Klubu Integracji Społecznej;
- wzrost efektywności programów doradztwa zawodowego;
- wsparcie edukacji w zakresie przedsiębiorczości osób dorosłych;
- rozwój kompetencji zawodowych, w tym wsparcie przekwalifikowania osób bezrobotnych;
- promocja i rozwój technicznych oraz branżowych związanych z potrzebami lokalnych przedsiębiorców;
- wspieranie rozwoju współpracy z uczelniami wyższymi w zakresie kształcenia zawodowego kadr pod kątem potrzeb rynku pracy;
- utworzenie programu stypendiów dla wykwalifikowanych uczniów i studentów podejmujących pracę w Mrągowie.

CEL STRATEGICZNY III: CZYSTE ŚRODOWISKO

Cel strategiczny nr 3 koncentruje się na jednym z najważniejszych wyzwań współczesnego świata – **dbałość o środowisko naturalne oraz adaptacja do zmian klimatycznych**. Zachowanie walorów przyrodniczych oraz poprawa stanu środowiska jest istotne dla ośrodka turystycznego, jakim jest Mrągowo. Dlatego też władze lokalne będą kontynuowały swoje działania proekologiczne, realizując wizję zapisaną w *Miejskim planie adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasto Mrągowo*, tj. *Miasto*

Mrągowo, miastem dbającym o ochronę zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców w aspekcie zmieniającego się klimatu, chroniącym różnorodność biologiczną oraz zasoby wodne, dbające o zrównoważony rozwój we wszystkich sektorach.

Działania wskazane w *Miejskim Planie Adaptacji* koncentrują się wokół dwóch obszarów. Pierwszy obszar to **odbetonowywanie przestrzeni miejskiej** – zieleńce, drzewa, pasáže roślinne, roślinność na ścianach i dachach budynków - stanowią skuteczny sposób na obniżenie temperatury w mieście w okresie fal upałów, a w czasie intensywnych opadów zwiększają absorpcję wód opadowych przez grunt redukując ryzyko powstania lokalnych podtopień. Drugi obszar to **retencja i poszanowanie wody** – ogrody deszczowe, niecki retencyjne, renaturyzacja cieków wodnych, zwiększając odporność miasta na intensywne opady odciążając kanalizację deszczową oraz tworząc rezerwy wody na czas letnich, okresowych susz¹⁰.

Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia w ramach celów zapisanych w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Mrągowo*, tj. *Redukcja emisji CO₂ w Gminie Miasto Mrągowo*, *Zwiększenie udziału wykorzystania energii odnawialnej na terenie Gminy Miasto Mrągowo*, *Zwiększenie efektywności energetycznej w obiektach zlokalizowanych na terenie Gminy Miasto Mrągowo*, *Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza*.

Celem Miasta jest **rozwój odnawialnych źródeł energii, zarówno elektrycznej jak i ciepłej**. Zakłada się wytwarzanie i konsumowanie energii elektrycznej we własnym zakresie i na własne potrzeby, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa dostaw z zewnątrz. Wytwarzana we własnym zakresie energia elektryczna wykorzystywana będzie przez Urząd Miasta Mrągowo i wszystkie jednostki podległe oraz jak również na potrzeby nowych inwestycji np. ładowanie autobusów elektrycznych, modernizacja oświetlenia ulicznego wraz z instalacją inteligentnego systemu sterującego itp.

Ponadto lokalne władze będą również realizowały działania z zakresu gospodarowania wodami, których celem będzie **rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu**. W tym obszarze realizowane będą przedsięwzięcia związane z m.in.: modernizacją przepompowni ścieków, rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej do procesji odprowadzających ścieki do zbiorników bezodpływowych, wymianą sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, uzbrojeniem terenów pod zabudowę mieszkaniową, rozbudową ujęcia wody Sołtysko o nowe studnie głębinowe, modernizacją głównego rurociągu tłoczego, wdrożenia e-usług oraz systemu telemetrycznego do obsługi klientów Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie.

Miasto Mrągowo będzie dążyło do **skutecznego gospodarowania odpadami oraz zwiększenia skuteczności segregacji odpadów**. Odpady są bowiem zagrożeniem dla zdrowia ludzi i zwierząt, ponieważ powodują zanieczyszczenie wód, gleb i gruntów, skażenie powietrza oraz mają negatywny wpływ na roślinność i jakość płodów rolnych. Ponadto niewłaściwa gospodarka odpadami przyczynia się do niszczenia walorów przyrodniczych, estetycznych i krajobrazowych siedlisk roślinnych¹¹. Podejmowane będą m.in. następujące działania: zakup pojemników do segregacji do ustawienia wewnątrz budynków oświatowych wraz z planszami informującymi o zasadach segregacji, zakup wiat, zakup recykloematów, zakup systemów monitorujących pojazdy odbierające odpady komunalne, zakup i znakowanie pojemników do segregacji odpadów, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Kolejowej.

¹⁰ Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasto Mrągowo

¹¹ Dr hab. Zębek E., *Zasady gospodarki odpadami w ujęciu prawnym i środowiskowym*, Olsztyn, 2018

Ważne jest **podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców** Gminy Miasto Mrągowo, nie tylko w sferze recyklingu, ale również z zakresu m.in. zmian klimatu, energii i transportu, zasobów naturalnych i zrównoważonego rozwoju. Działania promocyjno-informacyjne powinny być skierowane do różnych grup odbiorców. Ponadto realizowany jest Zielony Budżet Obywatelski, który jest przeznaczony na promowanie zadań wymienionych w *Miejskim Planie Adaptacji do zmian klimatu*. Dodatkowo zakupione zostaną tablice informacyjne o zasadach segregacji, umieszczone na wiatkach śmietnikowych.

Miasto Mrągowo będzie realizowało działania mające na celu **ochronę zwierząt** m.in. poprzez wybudowanie niewielkiego, międzygminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt wraz z punktem adopcji i edukacji nt. praw zwierząt oraz ich dobrostanu oraz miniszpitala dla zwierząt z wypadków. Ponadto będzie prowadzona miejska akcja bezpłatnego czipowania psów w celu zapobiegania bezdomności zwierząt oraz ograniczenie bezdomności psów i kotów poprzez finansowanie sterylizacji i kastracji zarówno zwierząt bezdomnych jak i właścicielskich.

Cel operacyjny III.1: Infrastruktura techniczna

Kierunki działań:

- poprawa i rozwój sieci kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej;
- poprawa i rozwój efektywności sieci wodociągowych;
- modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków;
- efektywny system gospodarki odpadami;
- modernizacja infrastruktury ciepłowniczej wraz ze źródłami ciepła.

Cel operacyjny III.2: Wzrost odporności na zmiany klimatyczne

Kierunki działań:

- rozwój OZE;
- poprawa efektywności energetycznej;
- tworzenie niebieskiej infrastruktury;
- tworzenie zielonej infrastruktury;
- rozwój transportu niskoemisyjnego i budowa stacji ładowania aut elektrycznych;
- stworzenie w centrum strefy niskiej emisji, w tym wprowadzenie płatnych stref parkowania;
- monitoring jakości powietrza.

Cel operacyjny III.3: Proekologiczna postawa wśród mieszkańców

Kierunki działań:

- wsparcie mieszkańców umożliwiające wymianę źródeł ciepła na ekologiczne;
- programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży;
- programy i działania proekologiczne, usuwanie azbestu;
- ekologiczna kampania edukacyjno-informacyjna;
- programy i działania na rzecz ochrony zwierząt domowych.

3. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU GMINY MIASTO MRĄGOWO

3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Miasto Mrągowo

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Mrągowo wynika przede wszystkim z zapisów i założeń przedstawionych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Mrągowo*.

Powierzchnia Mrągowo wynosi 14,81 km². W strukturze przestrzennej Miasta dominują obszary o przeważającej funkcji mieszkaniowo-usługowej, w centrum występują obszary koncentracji usług ogólnomiejskich, natomiast na obrzeżach występują obszary o przeważającej funkcji przemysłowo-składowej. Występują tu duże kompleksy leśne i duża liczba jezior. Największym zbiornikiem wodnym jest jezioro Czos (279,1ha). Inne jeziora to Sutapie Małe (17,7ha), Sołtyskie (9,2ha), Magistrackie (1,38ha). Do granicy miasta przylegają jeziora Juno i Czarne. Najważniejsze liniowe elementy struktury przestrzennej gminy to: drogi krajowe (DK59 (Rozogi – Mrągowo – Giżycko), DK16 (Grudziądz – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Ogrodniki)), wojewódzkie (DW591 (Mrągowo – Kętrzyn – Michałkowo), DW600 (Mrągowo – Szczytno)), powiatowe i drogowe oraz linia kolejowa towarowa (w 2010 r. zlikwidowano połączenia osobowe).

Według danych BDL GUS powierzchnia Mrągowo posiada następujące przeznaczenie:

- obszary mieszkaniowe – 172 ha (11,61% powierzchni Miasta),
- obszary przemysłowe – 87 ha (5,87% powierzchni Miasta),
- pozostałe obszary zurbanizowane (m.in. tereny komunikacyjne, inne) – 415 ha (28,02% powierzchni Miasta),
- grunty pod wodami – 316 ha (21,34% powierzchni Miasta),
- grunty rolne – 325 ha (21,94% powierzchni Miasta),
- grunty leśne – 141ha (9,52% powierzchni Miasta)¹².

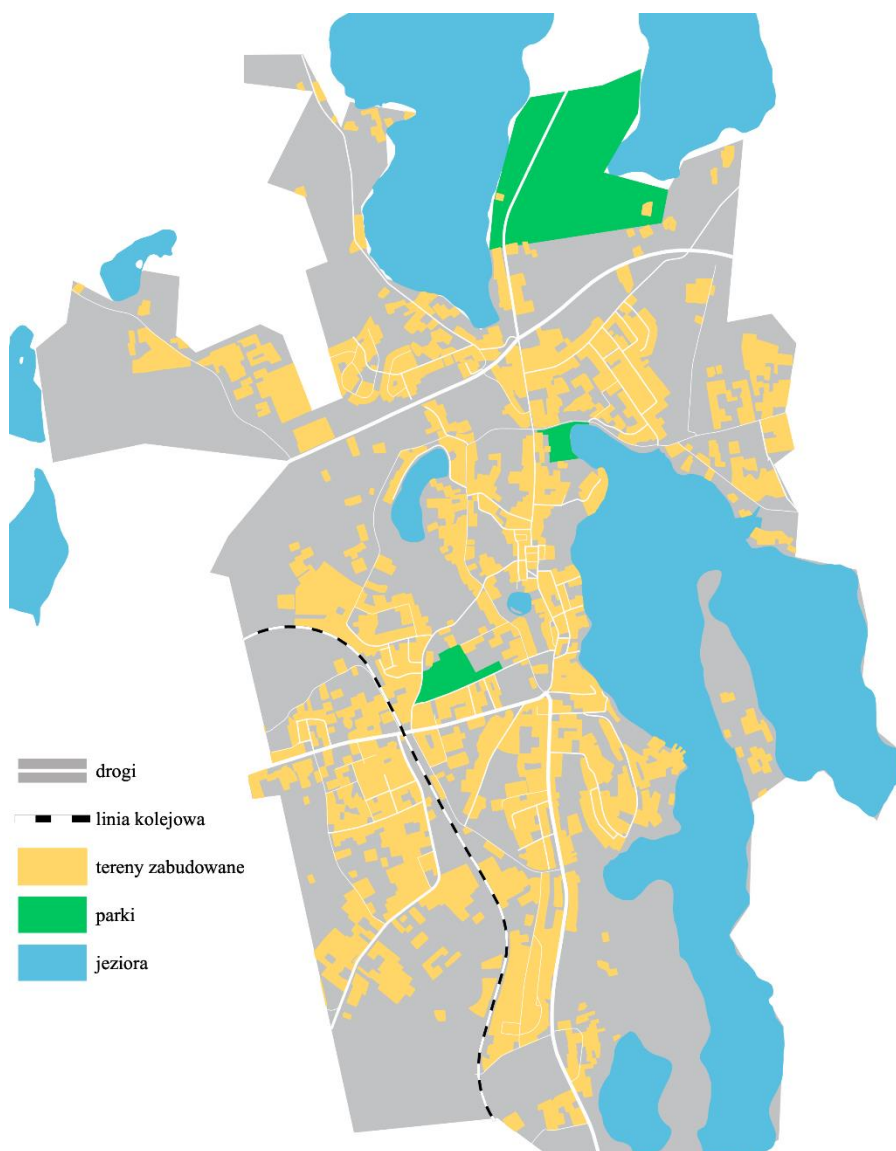
Strukturę zagospodarowania przestrzennego Miasta Mrągowo można podzielić na kilka zasadniczych rodzajów obszarów zainwestowania miejskiego o jednorodnych cechach funkcjonalnych, różniących się stopniem zainwestowania i intensywnością zaludnienia¹³:

1. **Obszar śródmiejski** – gdzie występuje największa koncentracja funkcji usługowych, w tym ponadlokalnych funkcji publicznych. Jest to obszar o znaczeniu historycznym o wielofunkcyjnej strukturze - główny obszar miejski, objęty ochroną konserwatorską.
2. **Obszar północny** – gdzie przeważają funkcje mieszkaniowe w zabudowie wielo- i jednorodzinnej oraz gdzie znajduje się część bazy obsługi ruchu turystycznego.
3. **Obszar południowo-wschodni** – gdzie dominują funkcje mieszkaniowe w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej oraz były tereny specjalne stopniowo przekształcane w tereny o charakterze śródmiejskim.
4. **Obszar południowo-zachodni** – gdzie dominują tereny usługowo-przemysłowe.
5. **Obszary obrzeże** - koncentrujące funkcje usługowe i bazę obsługi ruchu turystycznego.

¹² Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasto Mrągowo

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Mrągowo

Rysunek 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Mrągowa

Źródło: opracowanie własne

3.2. Obszary strategicznej interwencji Gminy Miasto Mrągowo

Obszary Strategicznej Interwencji (dalej OSI) to terytoria wymagające wsparcia zewnętrznego w celu wzmocnienia wewnętrznego potencjału rozwoju lub zapobiegania negatywnym procesom przyrodniczym i (lub) społeczno-gospodarczym. Wyróżnia się dwa obszary¹⁴:

- o niekorzystnych cechach i procesach społeczno-ekonomicznych i (lub) przyrodniczych, wymagające interwencji zewnętrznych,
- obszary wzrostu - o charakterze obszarów funkcjonalnych – aktualnie istniejących lub możliwych do wykreowania o szczególnie korzystnych właściwościach przyrodniczych lub społeczno-ekonomicznych dla rozwoju.

¹⁴ P. Śleszyński, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych.

OSI PONADLOKALNE

Zgodnie z zapisami art. 10e ust. 3 pkt. 6 Strategia rozwoju gminy określa w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań.

W *Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* wyznaczono 10 obszarów strategicznej interwencji. Miasto Mrągowo zostało wskazane w obszarze **OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze**.

Tabela 6. Cele strategiczne Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego a OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre relacje edukacja – biznes. • Profesjonalne zarządzanie w urzędach miejskich. • Usługi publiczne na wysokim poziomie. • Rozwinięta e-administracja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (edukacja, rynek pracy).
Inteligentna produktywność	<ul style="list-style-type: none"> • Silne włączenie w inteligentne specjalizacje regionu. • Wzmocniona przedsiębiorczość. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (współpraca w zakresie ofert inwestycyjnych, tworzenia przestrzeni dla start-upów i innych małych firm).
Kreatywna aktywność	<ul style="list-style-type: none"> • Zakończone sukcesem procesy rewitalizacyjne. • Dobre warunki do aktywności mieszkańców w każdym wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięte relacje funkcjonalne między miastami a ich najbliższym otoczeniem (kultura, przestrzeń aktywnego wypoczynku, opieka zdrowotna).
Fundamenty rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki kapitał społeczny budowany w oparciu o projekty współpracy włączające różne grupy mieszkańców. • Wysoka jakość życia. • Dogodne połączenia komunikacyjne z ośrodkiem regionalnym. • Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięte połączenia komunikacyjne z Olsztynem.

Źródło: *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*

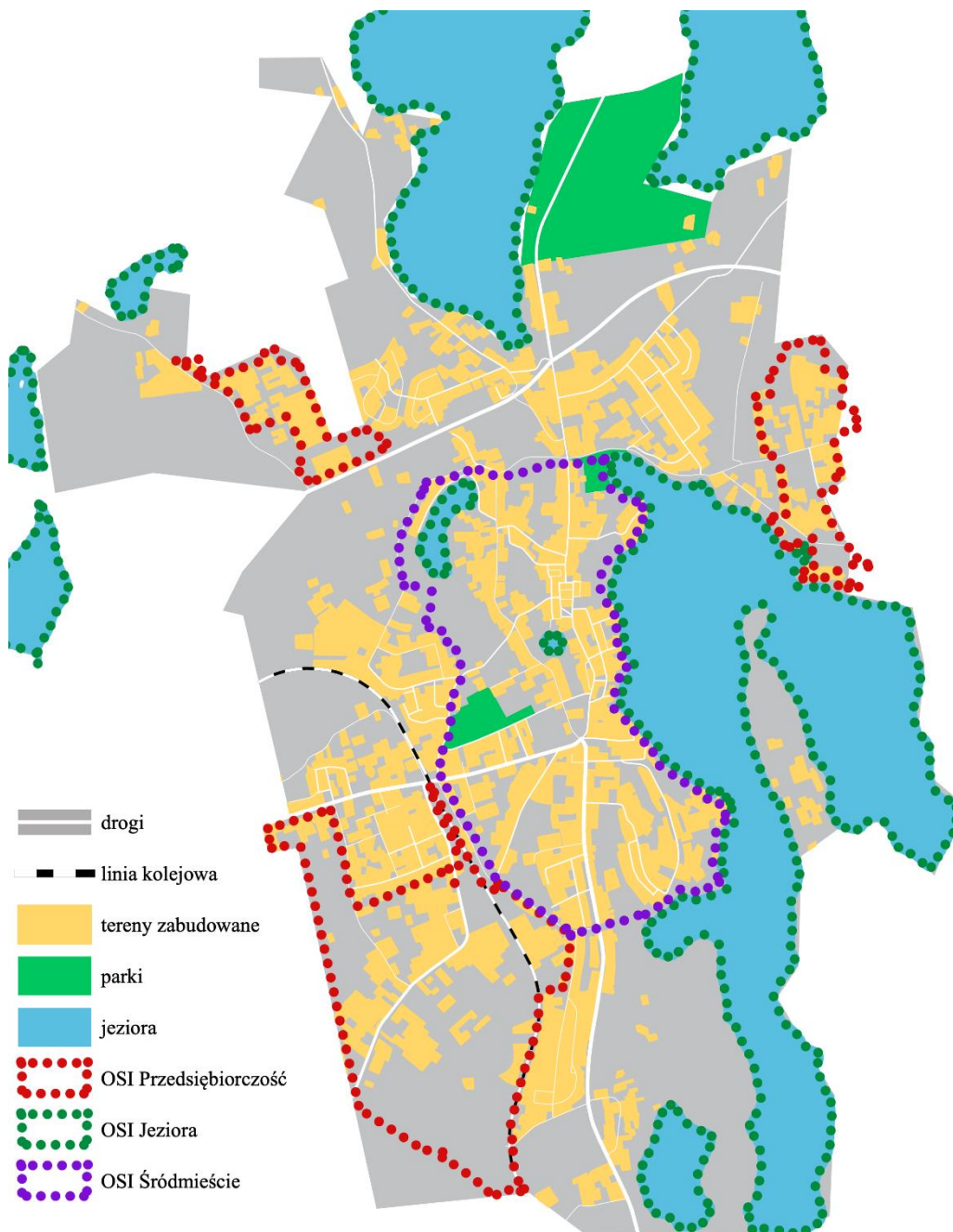
OSI LOKALNE

Zgodnie z zapisami art. 10e ust. 3 pkt. 6 strategia rozwoju gminy określa w szczególności obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Dla Miasta Mrągowo wyznaczono trzy obszary strategicznej interwencji:

1. OSI Śródmieście
2. OSI Przedsiębiorczość
3. OSI Jeziora

Rysunek 4. Obszary Strategicznej Interwencji w Mrągowie

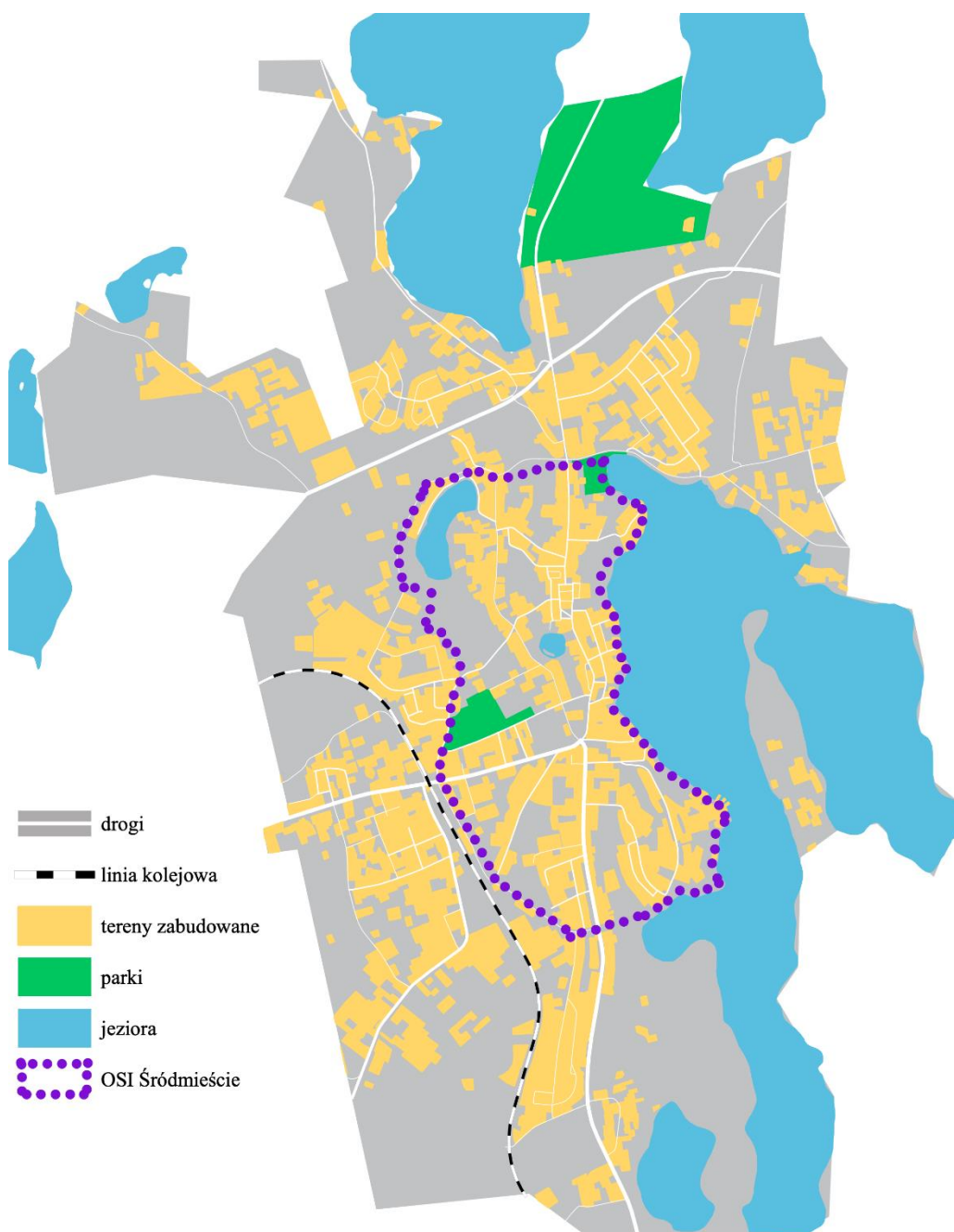
Źródło: opracowanie własne

OSI Śródmieście

Kryterium delimitacji OSI Śródmieście:

Granice obszaru wyznaczają przeważnie elementy układu komunikacyjnego. Centrum analizowanego obszaru stanowi historyczne centrum miasta. Na wschodzie analizowany obszar jest ograniczony przez wody Jeziora Czos, natomiast na północy przylega do ul. Giżyckiej oraz Gen. Leopolda Okulickiego. Zachodnia i południowa granica opierają się głównie o ul. Rynkową, Brzozową oraz ul. Kolejową. Obszar opracowania zajmuje powierzchnię około 2,7 km².¹⁵

Rysunek 5. Obszar Strategicznej Interwencji Śródmieście

Źródło: opracowanie własne

¹⁵ Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu m.p.z.p. terenu śródmieścia w Mrągowie

Uzasadnienie wyboru OSI Śródmieście:

- obszar o koncentracji usług ogólnomiejskich (publicznych, społecznych, kulturowych, sportowych),
- tereny organizowania wydarzeń i imprez masowych,
- decyduje o atrakcyjności osiedleńczej Miasta.

Uwarunkowania społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI Śródmieście:

- dla terenu śródmieścia uchwalono MPZP,
- obszary otwarte, tereny turystyczno-rekreacyjne wraz z sąsiadującymi z nimi wodami powierzchniowymi, tereny aktywne przyrodniczo oraz zabudowane,
- obszar głównie z funkcją mieszkaniową (jedno- i wielorodzinną) i usługową (przede wszystkim z obiektami hotelowymi, sklepami wielkopowierzchniowymi), z obiektami kulturowymi m.in. Mrągowskim Centrum Kultury, z obiektami sportowymi m.in. Stadion Miejski, z budynkami usług administracyjnych, takich jak Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej czy Sąd Rejonowy, z przychodnią zdrowia, z zapleczem oświatowym (szkoły, przedszkola),
- centrum obszaru stanowi Stare Miasto — najstarszy obszar Mrągowo z licznymi zabytkami,
- park miejski objęty ochroną konserwatorską – Park im. Gen. Sikorskiego z wieżą widokową (Bismarcka), obecnie wpisaną do rejestru zabytków,
- na obszarze znajdują się 3 pomniki przyrody,
- cmentarze również ujęte w rejestrze zabytków – cmentarz komunalny oraz ewangelicki przy ul. Brzozowej, a także cmentarz ewangelicko-augsburski przy ul. Piotra Sobczyńskiego,
- na obszarze wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego (ujęta w rejestrze zabytków) oraz strefę ochrony konserwatorskiej archeologicznej i stanowiska archeologiczne, w tym grodzisko wczesno średniowieczne w okolicach Jeziora Czos.

Kierunki pożądanej interwencji i planowane działania w ramach OSI Śródmieście:

- wymiana infrastruktury technicznej (wodociągowej i kanalizacyjnej),
- modernizacja infrastruktury ciepłowniczej wraz ze źródłami ciepła,
- modernizacja obiektów oświatowych, w tym zwiększenie dostępu do opieki żłobkowej i przedszkolnej,
- poprawa estetyki przestrzeni publicznej,
- poprawa dostępności przestrzeni publicznej i budynków użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- rozwój, modernizacja infrastruktury publicznej, społecznej, kulturalnej i sportowej,
- poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej,
- modernizacja infrastruktury drogowej,
- modernizacja dworca w celu stworzenia poczekalni,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup zagrożonych marginalizacją,
- rozwój współpracy z mieszkańcami.

Tabela 7. Oczekiwane skutki interwencji OSI Śródmieście a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Aktywni mieszkańcy	I.1 Edukacja I.5 Infrastruktura publiczna, kulturalna, rekreacyjna i sportowa I.6 Oferta kulturalna i sportowa I.7 Pomoc społeczna I.8 Dostępność komunikacyjna	Wzrost jakości nauczania dzieci i młodzieży Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Miasta
		Integracja społeczna mieszkańców Poprawa dostępności, w tym komunikacyjnej i osób ze szczególnymi potrzebami
Nowoczesna gospodarka	II.1 Infrastruktura i oferta turystyczna	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Miasta
Czyste środowisko	III.1 Infrastruktura techniczna III.2 Wzrost odporności na zmiany klimatyczne III.3 Proekologiczna postawa wśród mieszkańców	Ograniczenie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze

Źródło: opracowanie własne

OSI Przedsiębiorczość

Kryterium delimitacji OSI Przedsiębiorczość:

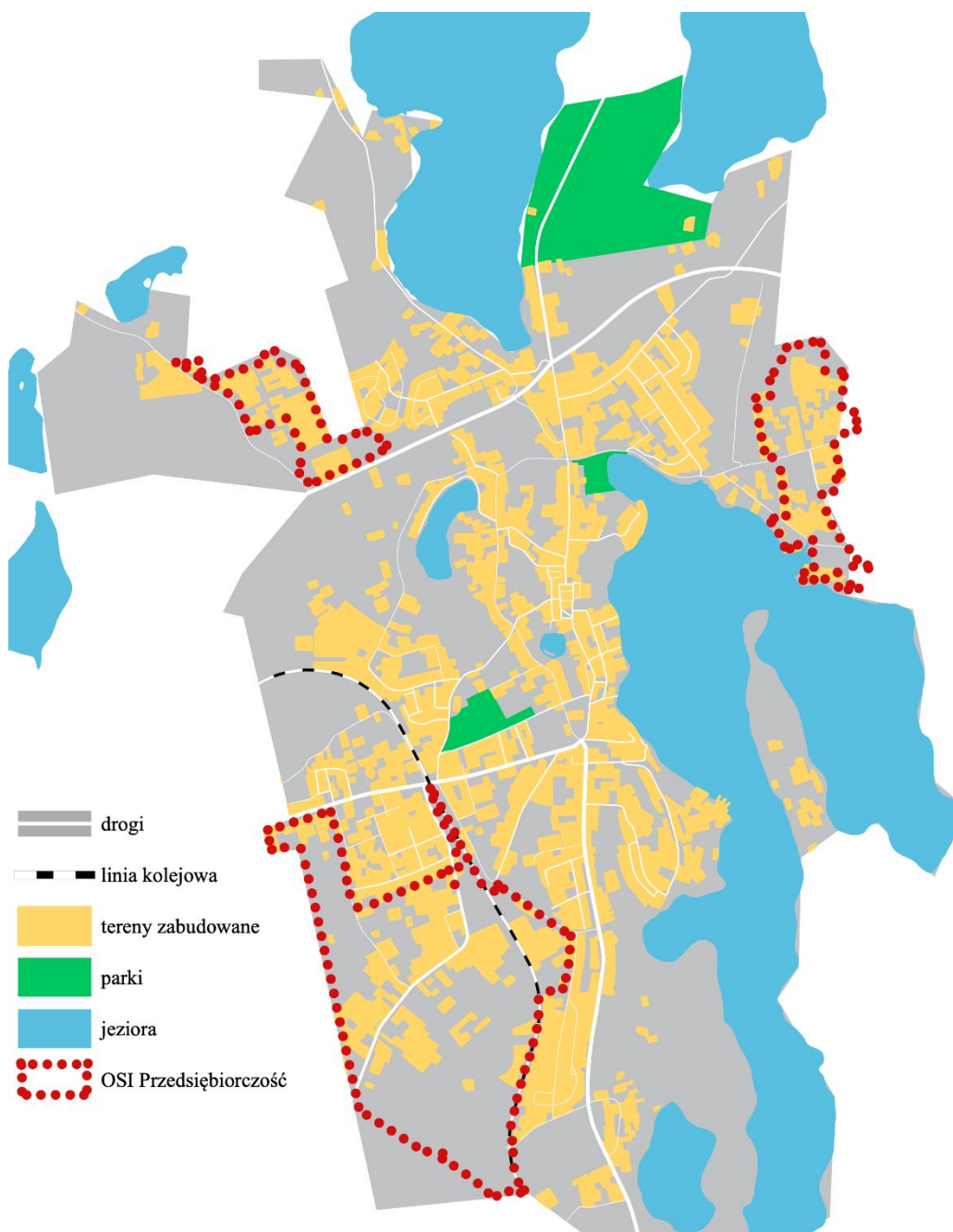
Obecnie Gmina Miasto Mrągowo nie posiada terenów inwestycyjnych pod nową strefę aktywności gospodarczej. Natomiast na terenie Miasta można zaznaczyć obszary, gdzie przedsiębiorczość rozwija się prężnie i funkcjonują tam przedsiębiorstwa przeważnie przemysłowo-usługowe.

Główną funkcją Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich jest funkcja gospodarcza (turystyczna, rolnicza, rybacka, leśna oraz produkcyjna) w ramach inteligentnych specjalizacji, a wyróżnikami obszaru: struktura przyrodnicza, systemy wodne oraz infrastruktura turystyczna. Za kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego strefy przyjęto¹⁶:

- podniesienie rangi obszaru turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich,
- rozwój turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału wodnego,
- ochronę zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych,
- poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru, w tym inwestycją priorytetową – budowę drogi S16 Olsztyn-Ełk- Knyszyn,
- rozwój infrastruktury technicznej.

¹⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu m.p.z.p. terenu śródmieścia w Mrągowie

Rysunek 6. Obszar Strategicznej Interwencji Przedsiębiorczość

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie wyboru OSI Przedsiębiorczość:

- konieczność dla zapewnienia wzrostu gospodarczego Miasta,
- tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej,
- potrzeba tworzenia i rozwoju terenów inwestycyjnych oraz stref aktywności gospodarczej stymulujących rozwój gospodarczy,
- potrzeba dywersyfikacji działalności gospodarczej, rozwój działalności związanych z transportem, spedycją i logistyką,
- potrzeba tworzenia wizerunku Miasta, jako atrakcyjnego i przyjaznego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej.

Uwarunkowania społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI Przedsiębiorczość:

- stosunkowa duża przedsiębiorczość mieszkańców,
- przedsiębiorstwa z potencjałem innowacyjnym,
- brak terenów inwestycyjnych pod sferę przedsiębiorczości,
- odpływ młodych, wykształconych mieszkańców,
- Mrągowo, miastem turystycznym.

Kierunki pożądanej interwencji i planowane działania w ramach OSI Przedsiębiorczość:

- zrównoważony rozwój gospodarczy,
- tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz przygotowanie infrastruktury technicznej na terenach inwestycyjnych,
- promocja oferty inwestycyjnej,
- rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- rozbudowany system zachęt,
- zintensyfikowanie promocji Miasta - wzrost rozpoznawalności miasta,
- budowanie wizerunku Miasta, jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej,
- dopasowanie oferty szkół, szkoleń, kursów do zmieniającego się rynku pracy,
- zachęty dla uczniów, absolwentów i pracowników,
- kształtowanie polityki Miasta we współpracy z Radą Biznesu i liderami lokalnymi.

Tabela 8. Oczekiwane skutki interwencji OSI Przedsiębiorczość a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Aktywni mieszkańcy	I.1 Edukacja I.8 Dostępność komunikacyjna I.9 Współpraca	Wzrost kwalifikacji zawodowych Wykwalifikowana kadra Rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Rozwój gospodarczy Miasta
	II.1. Infrastruktura i oferta turystyczna II.2 Oferta inwestycyjna II.3 Promocja i wzmocnienie marki Miasta Mrągowo II. Edukacja kształtująca pod kątem rynku pracy	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Wzmocnienie wizerunku Mrągowo przyjaznej przedsiębiorcom Zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych Rozwój gospodarczy Miasta

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Czyste środowisko		Wzrost kwalifikacji zawodowych Wykwalifikowana kadra
	III.1 Infrastruktura techniczna III.2 Wzrost odporności na zmiany klimatyczne	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE Łagodzenie skutków zmian klimatycznych

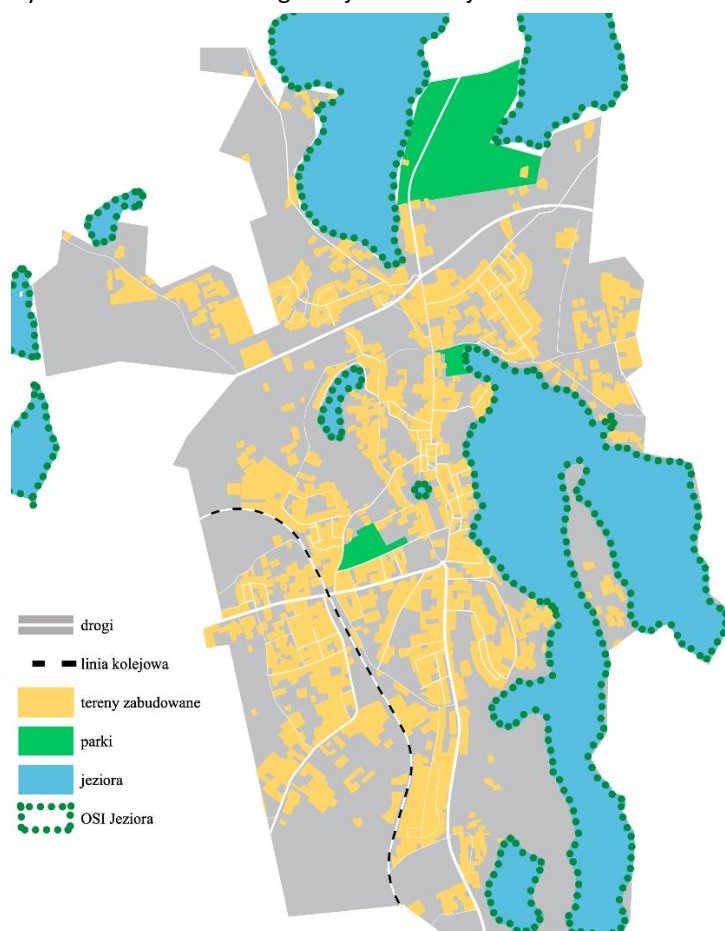
Źródło: opracowanie własne

OSI Jeziora

Kryterium delimitacji:

Terenami o szczególnym znaczeniu dla rozwoju różnych form turystyki, związanych z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi występującymi w Mrągowie są jeziora wraz z terenami przybrzeżnymi. Jeziora znajdujące się w granicach Miasta oraz graniczące z nim to: Czos, Czarne, Juno, Sutupie Małe, Średnie, Piecuch, Głębokie, Sołtyskie oraz Magistrackie.

Rysunek 7. Obszar Strategicznej Interwencji Jeziora

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie wyboru OSI Jeziora:

- Mrągowo wchodzi w skład Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich, gdzie za szczególne zjawisko z zakresu gospodarki przestrzennej uznano potencjał wodny (zespół jezior połączonych kanałami z wydzielonymi szlakami wodnymi) oraz powiązany z nim potencjał turystyczny (w oparciu o szlaki wodne, walory przyrodnicze i kulturowe oraz infrastrukturę turystyczną)¹⁷,
- ochrona środowiska naturalnego,
- duża intensywność ruchu turystycznego,
- Mrągowo pełni funkcję ośrodka obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu ponadregionalnym.

Uwarunkowania społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI Jeziora:

- unikalny potencjał turystyczny (jeziora),
- wzdłuż brzegu jeziora Czos znajdują się liczne obiekty rekreacyjne i handlowo-usługowe, w tym hotele oraz campingi, pomosty, a także promenada o długości 11 km,
- nad jeziorem Czos znajduje się plaża miejska oraz przeprawa promowa,
- jeziora wraz z otaczającymi je terenami zielonymi stanowią obszar rekreacyjno-wypoczynkowy dla mieszkańców i turystów,
- organizowanie wydarzeń artystycznych, kulturalnych, sportowych o znaczeniu ponadregionalnym,
- budowa S16.

Kierunki pożądanego interwencji i planowane działania w ramach OSI Jeziora:

- rekultywacja jezior,
- ochrona przed eutrofizacją wód jeziora poprzez właściwą gospodarkę rybostanem,
- monitoring jakości wód jeziornych,
- zagospodarowanie terenów przybrzeżnych,
- rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ograniczanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora,
- rozwój i promocja infrastruktury sportów wodnych na jeziorach.

Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Jeziora a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Aktywni mieszkańcy	I.5 Infrastruktura publiczna, kulturalna, rekreacyjna i sportowa	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy
Nowoczesna gospodarka	II.1 Infrastruktura i oferta turystyczna	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
	II.3 Promocja i wzmocnienie marki Miasta Mrągowo	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy

¹⁷ Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu m.p.z.p. terenu śródmieścia w Mrągowie

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Czyste środowisko	III.1 Infrastruktura techniczna III.2 Proekologiczna postawa wśród mieszkańców	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Wzrost świadomości proekologicznej mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

3.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Miasto Mrągowo

Ze względu na fakt, iż w Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego nie określono modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do 2030* przedstawiono model, który wynika przede wszystkim z zapisów i założeń przedstawionych *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Mrągowo* oraz planowanych kierunków interwencji.

Krótką charakterystyka obszarów i kierunki interwencji:

1. W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej zaplanowano:
 - poprawę infrastruktury drogowej,
 - rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej,
 - modernizację oczyszczalni ścieków,
 - rozwój gospodarki odpadami,
 - poprawę efektywności energetycznej.
2. W zakresie rozwoju środowiska zaplanowano:
 - działania w obszarze niskiej emisji.
 - rozwój odnawialnych źródeł energii,
 - tworzenie zielonej i niebieskiej infrastruktury,
 - rekultywację jezior,
 - działania proekologiczne Miasta (wsparcie mieszkańców umożliwiające wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, kampania promocyjno-informacyjną),
 - edukację proekologiczną mieszkańców.
3. W zakresie rozwoju społecznego zaplanowano:
 - rozwój edukacji i bazy oświatowej,
 - rozbudowę infrastruktury mieszkaniowej,
 - rozwój usług dla seniorów,
 - rozwój aktywności młodzieży,
 - poprawę infrastruktury i usług w zakresie zdrowie,
 - poprawę estetyki przestrzeni publicznej,
 - rozwój infrastruktury i oferty dla sportu i rekreacji,
 - rozwój infrastruktury i oferty kultury,
 - budowę infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych,
 - rozwój współpracy.

4. W zakresie rozwoju gospodarczego zaplanowano:
 - tworzenie sfer aktywności gospodarczej,
 - uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
 - rozwój oferty turystycznej,
 - budowa marki Festiwalowe Mrągowo,
 - promocja gospodarcza Miasta.

3.4. Ustalania i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej

Politykę przestrzenną Miasta Mrągowo określają dokumenty lokalne oraz ponadlokalne:

- I. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Mrągowo*, którego celem jest określenie polityki przestrzennej miasta poprzez ustalenie kierunków rozwoju oraz lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego miasta na podstawie rozpoznanych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych;
- II. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego dla Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich* oraz *Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich*, które określają politykę przestrzenną na terenie Wielkich Jezior Mazurskich, w którym zostały przyjęte cztery kierunki zagospodarowania przestrzennego¹⁸:
 1. **Rozwój turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału wodnego.** W związku z tym w wymiarze przestrzennym należy zapewnić dostęp do m.in. zasobów wodnych, urządzeń hydro technicznych, odpowiedniej infrastruktury turystycznej, infrastruktury technicznej portów i przystani oraz przestrzeni publicznych. Istotne będą działania aktywizujące szlaki wodne i rewitalizacyjne rzek, wprowadzane systemy gospodarki wodno-ściekowej oraz systemy kontroli przed: nadmiernym ruchem turystycznym, obciążeniem środowiska naturalnego, indywidualną zabudową rekreacyjną i zabudową obcą (kulturowo i krajobrazowo). Inne kierunki działań prowadzące do wzrostu potencjału turystycznego obszaru WJM to: rozwój turystyki rowerowej, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do rozwoju turystyki, tworzenie parków kulturowych, poszukiwanie nowatorskich form turystyki oraz rozwój turystyki eventowej;
 2. **Ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych.** Kierunek nakłada na siebie dwa zagadnienia: (A) ochronę, utrzymanie, odnowę i uwzględnienie w planowaniu przestrzennym wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego (w tym minimalizowanie zagrożenia jego degradacji) oraz (B) właściwe wykorzystanie ww. zasobów na potrzeby zrównoważonej turystyki;
 3. **Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru.** Szczególnie ważna jest poprawa rozwiązań komunikacyjnych, w tym komunikacji drogowej, powiązań z portem lotniczym Olsztyn-Mazury w Szymanach;
 4. **Rozwój infrastruktury technicznej.** W tym kierunku istotna jest poprawa zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz przewodowy oraz budowa zintegrowanych systemów gospodarki wodno-ściekowej.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju Mrągowo, zgodnie z powyższymi dokumentami, będzie dążenie do kształtowania, porządkowania i uzupełniania struktury przestrzennej w sposób zrównoważony, podnosząc tym samym atrakcyjność osadniczą i turystyczną Miasta.

¹⁸ Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich

Realizacja kierunków polityki przestrzennej pozwoli również na budowanie roli Miasta jako lokalnego lidera usług i handlu oraz ośrodka turystycznego posiadającego całoroczną ofertę aktywnego spędzania czasu wolnego wykorzystując potencjał przyrodniczy.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w Mieście oraz *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego dla Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich* w następujących obszarach:

- 1. Tereny o funkcjach mieszkaniowych** - obszary mieszkaniowe zajmują 172 ha (11,61% powierzchni Miasta); na koniec 2021 r. w Mieście Mrągowo było 1 911 budynków mieszkalnych, z przewagą zabudowy wielorodzinnej. Rekomenduje się:
 - w planowaniu terenów mieszkaniowych, należy zapewnić ochronę ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.);
 - tworzenie spójnego i jednolitego wizerunku obszarów o funkcjach mieszkalnych;
 - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta w kontekście rozwoju budownictwa, mieszkaniowego jedno- i wielorodzinnego;
 - poprawę dostępności infrastruktury usług społecznych (żłobka, przedszkola, place zabaw, obiekty sportowe);
 - zwiększenie udziału zieleni poprzez tzw. parki kieszonkowe;
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej m.in. poprzez układ dróg publicznych i ścieżek rowerowych;
 - ochronę krajobrazu kulturowego.
- 2. Tereny o funkcjach usługowych, w tym użyteczności publicznej** - obszary administracyjno-usługowe, istotne ze względu na obsługę mieszkańców Miasta, Gminy Mrągowo i powiatu mrągowskiego znajdują się w Mrągowie, gdzie zlokalizowane są m.in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej, punkty handlowo-usługowe. Rekomenduje się:
 - wzmocnienie funkcji usługowej ponadlokalnego ośrodka rozwoju;
 - planowanie infrastruktury usług publicznych oraz przestrzeni publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura piesza i rowerowa, dworzec - poczekalnia);
 - zwiększenie udziału zieleni poprzez tzw. tworzenie pasów zieleni;
 - tworzenie miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach.
- 3. Tereny mające funkcje stref działalności gospodarczej** – na obszarze południowo-zachodnim, północno-wschodnim i północno-zachodnim Mrągowo dominują tereny usługowo-przemysłowe (obszary przemysłowe zajmują 87 ha (5,87% powierzchni Miasta)), natomiast na wschodnich obrzeżach Miasta koncentrują się przedsiębiorstwa usługowe, w tym obsługujące ruch turystyczny. Rekomenduje się:
 - wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych;
 - uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów;
 - zapewnienie odpowiednich parametrów infrastruktury drogowej;

- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i środowisko;
 - zwiększenie powierzchni terenów zieleni poprzez tworzenie pasów zieleni.
4. **Tereny zieleni, w tym o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej** - na terenie Mrągowo powierzchnia gruntów leśnych wyniosła na koniec 2021 r. 77,48 ha i objęto ochroną następujące formy przyrody: Obszar chronionego krajobrazu Jezior Legińskiego-Mrągowskich oraz 3 pomniki przyrody. Rekomenduje się:
- racjonalnego i zrównoważonego korzystania z zasobów i walorów przyrodniczych;
 - zapewnienie dużego udziału zieleni w strukturze przestrzennej gminy;
 - ochronę walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych;
 - wykorzystanie istniejącego potencjału endogenicznego dla rozwoju obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych, sportowych i turystycznych;
 - organizację ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek.
5. **Tereny zieleni – zieleń urządzona, strefy rekreacyjno-wypoczynkowe i obszary o funkcjach turystycznych** - w Mrągowie znajdują się parki spacerowo – wypoczynkowe, 29 zieleńców oraz zieleń uliczna. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem miasta wyniósł 4,8% (71,71 ha). Rekomenduje się:
- racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki całorocznej;
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej: pieszej, rowerowej, transportu zbiorowego oraz samochodowej;
 - zachowanie i tworzenie terenów zieleni, obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych, sportowych i turystycznych z dużym udziałem terenów aktywnych przyrodniczo.
6. **Wody** - głównym elementem sieci hydrograficznej Mrągowo są jeziora graniczące z Miastem lub znajdujące się w jej granicach; Mrągowo leży w zlewni Gubra – dorzeczu Łyny – zlewisku Pregoty. Rzeką przepływającą przez miasto jest Dajna (ok. 3 km). Rekomenduje się:
- ochronę jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dla celów rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zabezpieczenia zasobów wód w niezmiennym stanie dla przyszłych pokoleń;
 - rozwój turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału wodnego;
 - realizację działań wpływających na ochronę środowiska i krajobrazu w strefach przybrzeżnych jezior;
 - wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

4. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNymi STRATEGIAMI

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 jest zgodna z obecnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju, tj. *Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku)* oraz z *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*, określającej nowe ramy i zasady prowadzenia polityki rozwoju. Natomiast na szczeblu regionalnym, Strategia jest zgodna z *Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* oraz *Strategią Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich*.

4.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Tabela 10. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z SOR

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030	Cele szczegółowe* i obszary wspierające**) – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju																	
	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną					Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony		Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu					Obszary wspierające					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
I	I.1																	
	I.2																	
	I.3																	
	I.4																	
	I.5																	
	I.6																	
	I.7																	
	I.8																	
	I.9																	
II	II.1																	
	II.2																	
	II.3																	
	II.4																	
III	III.1																	
	III.2																	
	III.3																	

*Obszary: 1. Reindustrializacja, 2. Rozwój innowacyjnych firm, 3. Małe i średnie przedsiębiorstwa, 4. Kapitał dla rozwoju, 5. Ekspansja zagraniczna, 6. Spójność społeczna, 7. Rozwój zrównoważony terytorialnie, 8. Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, 9. Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, 10. E-państwo, 11. Finanse publiczne, 12. Efektywność wykorzystania środków UE,

**Obszary wspierające: 1. Kapitał ludzki i społeczny, 2. Cyfryzacja, 3. Transport, 4. Energia, 5. Środowisko, 6. Bezpieczeństwo Narodowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020*

4.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.

1.1.1. Tworzenie warunków do dalszego rozwoju konkurencyjnej gospodarki we wschodniej Polsce.

1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.

1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.

1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.

2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.

3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Tabela 11. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 na lata 2022-2030 z KSRR

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030		Cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030											
		Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym					Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie			
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4
I	I.1												
	I.2												
	I.3												
	I.4												
	I.5												
	I.6												
	I.7												
	I.8												
	I.9												
II	II.1												
	II.2												
	II.3												
	II.4												
III	III.1												
	III.2												
	III.3												

Źródło: opracowanie własne na podstawie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

4.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest najważniejszym regionalnym dokumentem strategicznym. Celem głównym Strategii województwa jest: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cel główny będzie możliwy do zrealizowania poprzez realizację poniższych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1: Kompetencje przyszłości.

- 1.1. Użyteczne kwalifikacje i kompetencje.
- 1.2. Nowoczesne usługi.
- 1.3. Profesjonalne organizacje.

Cel strategiczny 2: Inteligentna produktywność.

- 2.1. Satysfakcjonująca praca.
- 2.2. Inteligentna specjalizacja.
- 2.3. Wysoka konkurencyjność.

Cel strategiczny 3: Kreatywna aktywność.

- 3.1. Inspirująca twórczość.
- 3.2. Efektywna współpraca.
- 3.3. Ukształtowana tożsamość.

Cel strategiczny 4: Mocne fundamenty.

- 4.1. Silny kapitał społeczny.

4.2. Optymalna infrastruktura rozwoju.

4.3. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze.

Tabela 12. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku		Cele strategiczne											
		Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego											
		Kompetencje przyszłości			Inteligentna produktywność			Kreatywna aktywność			Mocne fundamenty		
		1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
I	I.1												
	I.2												
	I.3												
	I.4												
	I.5												
	I.6												
	I.7												
	I.8												
	I.9												
II	II.1												
	II.2												
	II.3												
	II.4												
III	III.1												
	III.2												
	III.3												

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*

4.4. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich powstała w wyniku współpracy samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Kraju Wielkich Jezior Mazurskich, do której należy również Gmina Miasto Mrągowo. Celem głównym Strategii jest wzrost konkurencyjności obszaru funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia. Cel będzie realizowany poprzez następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.

1.1. Czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.

Cel strategiczny 2: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej.

2.1. Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój.

2.2. Integracja społeczna i kulturalna – tożsamość i zaufanie.

Cel strategiczny 3: Spójność komunikacyjna wewnętrzną i zewnętrzną.

3.1. Inwestycje komunikacyjne.

Cel strategiczny 4: Konkurencyjna gospodarka.

4.1. Przedsiębiorczość i satysfakcjonująca praca.

4.2. Regionalne produkty turystyczne Wielkich jezior Mazurskich.

Tabela 13. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030		Cele strategiczne Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich					
		Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej		Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna	Konkurencyjna gospodarka	
			1.1	2.1		2.2	3.1
I	I.1						
	I.2						
	I.3						
	I.4						
	I.5						
	I.6						
	I.7						
	I.8						
	I.9						
II	II.1						
	II.2						
	II.3						
	II.4						
III	III.1						
	III.2						
	III.3						

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich

5. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

5.1. Zarządzanie Strategią

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 będzie realizowana przy wykorzystywaniu dostępnych narzędzi i procedur przez poszczególne instytucje i podmioty. W proces wdrażania strategii będą zaangażowane trzy główne sektory:

- publiczny – władze samorządowe Miasta, Urząd Miejski w Mrągowie, samorządowe jednostki organizacyjne;
- biznesowy – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu;
- społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni.

5.1.1. Ramy realizacyjno-organizacyjne

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii tworzą:

- Burmistrz Miasta Mrągowo – organ wykonawczy, który stymuluje i koordynuje działania Zespołu ds. zarządzania Strategią;
- Rada Miejska w Mrągowie – organ uchwałodawczy, który nadzoruje postępy realizacji Strategii, przyjmuje sprawozdania i rozpatruje wnioski o aktualizację dokumentu;
- Zespół ds. zarządzania Strategią – odpowiedzialny za koordynację realizacji kierunków działań Strategii;
- Referaty Urzędu Miejskiego w Mrągowie i komórki w samorządowych jednostkach organizacyjnych;
- Wykonawcy i partnerzy celów operacyjnych.

Dla każdego celu operacyjnego określono ramy realizacyjno-organizacyjne, które wskazują głównego realizatora zadania, potencjalnych partnerów realizacyjnych oraz podmiot odpowiedzialny za monitoring realizacji działania.

Tabela 14. Plan operacyjny *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030*

Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
CEL STRATEGICZNY I Aktywni mieszkańcy			
I.1 Edukacja	Urząd Miejski w Mrągowie	Placówki oświatowe	Urząd Miejski w Mrągowie
I.2 Polityka senioralna	Urząd Miejski w Mrągowie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej NGO	Urząd Miejski w Mrągowie
I.3 Polityka młodzieżowa	Urząd Miejski w Mrągowie	Placówki oświatowe	Urząd Miejski w Mrągowie

Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
I.4 Zdrowie	Urząd Miejski w Mrągowie	Placówki oświatowe Przychodnie Szpital	Urząd Miejski w Mrągowie
I.5 Infrastruktura publiczna, kulturalna, rekreacyjna i sportowa	Urząd Miejski w Mrągowie	Placówki oświatowe Mrągowskie Centrum Kultury	Urząd Miejski w Mrągowie
I.6 Oferta kulturalna i sportowa	Urząd Miejski w Mrągowie Mrągowskie Centrum Kultury	Urząd Miejski w Mrągowie	Urząd Miejski w Mrągowie Mrągowskie Centrum Kultury
I.7 Pomoc społeczna	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miejski w Mrągowie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
I.8 Dostępność komunikacyjna	Urząd Miejski w Mrągowie		Urząd Miejski w Mrągowie
I.9 Współpraca	Urząd Miejski w Mrągowie	NGO	Urząd Miejski w Mrągowie
CEL STRATEGICZNY II Nowoczesna gospodarka			
II.1 Infrastruktura i oferta turystyczna	Urząd Miejski w Mrągowie	Przedsiębiorcy	Urząd Miejski w Mrągowie
II.2 Oferta inwestycyjna	Urząd Miejski w Mrągowie	Przedsiębiorcy	Urząd Miejski w Mrągowie
II.3 Promocja i wzmocnienie marki Miasta	Urząd Miejski w Mrągowie		Urząd Miejski w Mrągowie
II.4 Edukacja kształtująca pod kątem potrzeb rynku pracy	Urząd Miejski w Mrągowie	NGO Przedsiębiorcy	Urząd Miejski w Mrągowie
CEL STRATEGICZNY III Czyste środowisko			
III.1 Infrastruktura techniczna	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Mrągowie	Urząd Miejski w Mrągowie	Urząd Miejski w Mrągowie
III.2 Wzrost odporności na zmiany klimatyczne	Urząd Miejski w Mrągowie	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Miejska Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Mrągowie	Urząd Miejski w Mrągowie

Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
III.3 Proekologiczna postawa wśród mieszkańców	Urząd Miejski w Mrągowie	Placówki oświatowe Wspólnoty/spółdzielnie mieszkaniowe Mieszkańcy Fundacja SAFE-ANIMAL	Urząd Miejski w Mrągowie

Źródło: opracowanie własne

5.1.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze Gminy Miasto Mrągowo to dokumenty gminne, które realizują cele operacyjne wskazane w Strategii i są uchwalane przez Radę Miejską. Do dokumentów wykonawczych można zaliczyć programy polityki sektorowej (społecznej, mieszkaniowej, komunalnej i ochrony środowiska, przestrzennego rozwoju, kultury, zdrowia, edukacji, transportu) oraz programy operacyjne (dokumenty wynikające z odrębnych ustaw np. Gminny Program Rewitalizacji).

Tabela 15. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność/uwagi
1	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mrągowo	Konieczność zmiany obowiązującego dokumentu planistycznego do 1 stycznia 2026 r.	konieczność opracowania tzw. planu ogólnego w wyniku zmian wprowadzonych do obowiązującej ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
2	Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla GMM na lata 2022-2037	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
3	Gospodarka komunalna	Wieloletni programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Mrągowo na lata 2022-2026	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
4	Gospodarka komunalna	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w posiadaniu Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp.	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność/uwagi
		z o.o. w Mrągowie na lata 2018-2023		
5	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy Miasta Mrągowo	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
6	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Gospodarki Niskoemisyjnej	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
7	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Ochrony Środowiska 2015-2018 z perspektywą do roku 2022	Nieaktualny	nowy dokument w trakcie opracowywania
8	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Mrągowo na lata 2018-2032	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
9	Transport	Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Mrągowo	Brak	dokument w trakcie opracowywania
10	Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasta Mrągowo na lata 2021-2024	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
11	Polityka społeczna	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Mrągowo na lata 2022-2024	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
12	Polityka społeczna	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Mrągowo na lata 2021-2023	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>
13	Polityka społeczna	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Miasto Mrągowo na lata 2022-2024	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność/uwagi
14	Rozwój lokalny	Program Współpracy Gminy Miasto Mrągowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023	Aktualny	wymagana coroczna aktualizacja
15	Finanse publiczne	Uchwała w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Mrągowo na lata 2023- 2034	Aktualny	zgodny z dokumentem <i>Strategii</i>

Źródło: opracowanie własne

5.1.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Monitoring realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu i analizowaniu danych oraz weryfikacji skuteczności i efektywności działań określonych w ramach kierunków i celów. Pozwala również wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy realizacji zadania. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring będzie Zespół ds. zarządzania Strategią, który corocznie będzie przygotowywał *Raport cząstkowy z realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030*. Ponadto sprawozdawczość powinna przygotowywana w oparciu o analizę wskaźnikową. Wskaźniki powinny pochodzić z ogólnodostępnych baz (np. Banku Danych Lokalnych GUS) oraz zasobów własnych Miasta.

Tabela 16. Proponowane wskaźniki *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030*

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa 2021/2022 r.	Oczekiwany trend	Źródło
Cel strategiczny I Aktywni mieszkańcy				
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	%	11,9	wzrost	BDL, GUS
Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	osoba	1019	wzrost	BDL, GUS
Liczba nowoutworzonych miejsc przedszkolnych	osoba		wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Zdawalność egzaminów	%	j. polski – 60 matematyka - 49 j. angielski - 63	wzrost	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Łomża

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa 2021/2022 r.	Oczekiwany trend	Źródło
Organizacja imprez artystyczno - rozrywkowe i sportowe (masowych)	sztuka	13	wzrost	BDL, GUS
Liczba zorganizowanych przeglądów młodych talentów	sztuka		wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Liczba uczestników przeglądów młodych talentów	osoba		wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	osoba	521	spadek	BDL, GUS
Drogi dla rowerów ogółem	km	11	wzrost	BDL, GUS
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	0,33	wzrost	BDL, GUS
Liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych na terenie miasta	sztuka		wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Liczba szkoleń skierowanych do organizacji pozarządowych organizowanych przez Urząd Miejski w Mrągowie	sztuka	0	wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Liczba udzielonych pożyczek na wkłady własne organizacji	sztuka	0	wzrost	Urząd Miejski w Mrągowie
Cel strategiczny II Nowoczesna gospodarka				
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	-	7,80	wzrost	BDL, GUS
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	4,5	spadek	BDL, GUS
Cel strategiczny III Czyste powietrze				
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w gospodarstwach domowych	t	1 347,79	wzrost	BDL, GUS
Ścieki oczyszczane w ciągu roku	dam3	971	wzrost	BDL, GUS
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	4,8	wzrost	BDL, GUS

Źródło: opracowanie własne

Raport będzie przygotowywany również na potrzeby ewaluacji Strategii w połowie i na koniec okresu realizacji. **Ewaluacja** ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności i trwałości.

Na podstawie *Raportów cząstkowych z realizacji Strategii*, ewaluacji oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych Miasta można dokonać **aktualizacji** dokument Strategii. W takim przypadku **należy zastosować zapisy art. 10 f ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym**.

5.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Podstawowe źródła finansowania działań określonych w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030* to:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz środki własne Miasta,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych (obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych.

Analizę zdolności budżetu Miasta Mrągowo do realizacji Strategii oparto o dane przedstawione w Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Mrągowo na lata 2023-2034.

Wykaz tabel, rysunków

Tabela 1. Podsumowanie sfery przestrzennej	4
Tabela 2. Podsumowanie sfery środowiskowej	5
Tabela 3. Podsumowanie sfery społecznej	6
Tabela 4. Podsumowanie sfery gospodarczej	7
Tabela 5. Analiza SWOT	8
Tabela 6. Cele strategiczne Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego a OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze.	23
Tabela 7. Oczekiwane skutki interwencji OSI Śródmieście a cele Strategii.....	27
Tabela 8. Oczekiwane skutki interwencji OSI Przedsiębiorczość a cele Strategii.....	29
Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Jeziora a cele Strategii	31
Tabela 10. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z SOR	36
Tabela 11. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 na lata 2022-2030 z KSRR	38
Tabela 12. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	39
Tabela 13. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030 z Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich	40
Tabela 14. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030	41
Tabela 15. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych.....	43
Tabela 16. Proponowane wskaźniki Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030.....	45
Rysunek 1. Wizja Gminy Miasto Mrągowo w 2030 roku	10
Rysunek 2. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarcza Gminy Miasto Mrągowo do roku 2030	11
Rysunek 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Mrągowo	22
Rysunek 4. Obszary Strategicznej Interwencji w Mrągowie	24
Rysunek 5. Obszar Strategicznej Interwencji Śródmieście	25
Rysunek 6. Obszar Strategicznej Interwencji Przedsiębiorczość.....	28
Rysunek 7. Obszar Strategicznej Interwencji Jeziora	30